

Rönnbäcksnäset/Dahksnjuana

Erik Mikael Gudrunsson på Galleri Alva i Umeå

Rönnbäcksnäset/Dahksnjuana. Det låter som en appell. Man anar oråd när Erik Mikael Gudrunsson valt denna titel för utställningen på Galleri Alva i Norrlands universitetssjukhus i Umeå. Här möter man sju serier med trettiofem svartvita fotografier i det måttfulla formatet 25 x 20 cm. Först ser det bara naturskönt ut. Men Gudrunssons nya fotografiska naturskildring handlar om ön Rönnbäcksnäset med kringområden i Björkvattdalen i Umeälvens avrinningsområde, som sedan några år är utsatt för prospektering för nickelbrytning. De tre bearbetningskoncessioner som tidigare innehades av företaget Nickel Mountain sträcker sig till 2037 och har just övergått till nye ägaren, det Göteborgsbaserade investeringsbolaget [Archelon AB](#). Intresset för framtida gruvbrytning, som vilat några år på grund av låga mineralpriser, har vaknat på nytt.

Det motsägelsefulla namnet Rönnbäcksnäset kommer sig av att näset blev en stor ö när flera sjöar runt omkring dämades för att skapa vattenmagasinet Gardiken, det nionde största i Sverige. Inför nästa hotande storskaliga omvandling i landskapet, som skulle beröra såväl samer som alla boende i Umeälvens dalgång och själva älven som dricksvattenkälla, har konstnären Gudrunsson ställt sig på de levande organismernas sida. Ty rödlistade arter som tretåig hackspett, skrovellav, flera slags vedsvampar och kärllväxter som smal ängssyra och spenslig fjällnejlika utgör en slags armé som kan mobiliseras till försvar för sin hotade livsmiljö. Deras betydelsefulla existens i området, som har påvisats av flera inventeringar och åberopas av nätverket [Stoppa Gruvan](#) i Rönnbäck, motsäger det nickelsökande företagets egen utvärdering av platsens naturvärden. I en aktivistisk konstnärlig praktik bidrar nu Gudrunsson med fotografier som visar den stora variationen i områdets natur och kulturmiljö. Liksom i det tidigare projektet *Resa i Norrland*, som följde Linnés resväg från 1732, har konstnären under en längre tid lokaliserat sig själv till den trakt han skildrar. Den här gången under drygt två veckor 2014. Han har vandrat, vadat, färdats med båt och åkt skidor.

Som larmrapport är hans bildserie synnerligen lågmäld. Konstnären har arbetat på själva ön och utifrån Sundsberget norr om och Vinberget söder därom. Trots att han använt kamera med mellanformat har han konsekvent begränsat storleken på utställningens bilder, som han presenterar i serier om fem. Ingen vy ges större utrymme än någon annan. Jag lockas av bilder över vattenspeglar, gammal skog, myrmark och frodiga bestånd av stormhatt. De svartvita bilderna får mig att tänka på bokverk av Sten Selander och Carl Fries från 1950- och 60-talen. Men hos Gudrunsson handlar det inte om hyllningar till svenska marker och landskap. Det jag, godtroget, tar för en äldre kärrväg visar sig vara en väg som gjorts för prospekterarnas fordon. Andra röjningar och stigar leder ingalunda till några fåbodar utan är likaså prospekteringsvägar. Platser för provborringar visar sig som steniga sår i berggrunden. Alla dessa ingrepp har skett inom ramen för prospekterarnas tillstånd. Men sårigheten i landskapet är begränsad i jämförelse med de tre planerade dagbrott som skulle sträcka sig över en yta stor som Umeå stad från Ersboda till Röbäck, från Baggböle till Strömpilens köpcentrum.

Gudrunssons systematiska sätt att skapa bilder av norrländsk natur påminner mig om den metod jag lärt mig uppskatta under inventeringar med Västerbottens botaniska förening. Ett närgånget genomsökande av landskapet kilometer för kilometer. Där allt är lika mycket värt vår uppmärksamhet. Det triviala är inte mindre betydelsefullt än det

som kan verka spektakulärt. Så uppkommer karteringar, rapporter och bilder av ett samtida tillstånd, i ännu en av det tånjbara ordets betydelser. Som betraktare kan vi dra våra slutsatser. Jag ser inga referenser till naturvetenskaperna i Gudrunssons CV. Han har sedan 2007 en magisterexamen i fri konst från Konsthögskolan i Umeå och använder en kamera av märket Mamiya och en begagnad trumscanner för att kunna omvandla film till digital bild. Med dessa redskap, ett arbetsstipendium och två projektbidrag från Konstnärnämnden har han stakat ut en väg. Jag hör till dem som redan följer den.

Text och foto: Margareta Klingberg

Svartvitt foto: Erik Mikael Gudrunsson

Volym 2016-10-05